

Martinus

A Szombathelyi Egyházmegye havilapja

XV. ÉVFOLYAM 9. SZÁM

2022. SZEPTEMBER

ÁRA: 250 Ft

www.martinus.hu

EGY ÉVE KÖZÖTTÜNK

A szentgotthárdi és a körmendi iskolák elmúlt évét értékeljük

Most még minden új

2021 őszén új intézményekkel bővült a Szombathelyi Egyházmegye közoktatási hálózata. Szentgotthárdon és Körmenten vette át iskolák működtetését az egyházmegye. Az elmúlt 1 év értékelésére kértük meg az iskolák vezetőit.

Boldog Batthyány László Katolikus Általános Iskola Körmend

Igazgató: Kiskós Kitti

Néhány szóval az iskola múltját kérem, mutassa be!

A Körmendi Kölcsey Utcai Általános Iskola 1898-ban kezdte meg működését. Az iskola két impozáns épülete Körmend belvárosában található. Az évtizedek során több átalakításon is átesett. 1989-től számítástechnika és matematika bázisintézmény volt, 1996-tól a néptánc, majd 2008-tól a zeneiskola is helyet kapott. Örökös ÖKOISKOLA címmel is büszkélkedhetünk. Diákjaink első osztálytól tanulhatnak idegen nyelvet, felső tagozaton emelt szinten matematikát. A „Kardos Gábor” Számítástechnika Alapítvány is az intézményben működik, ECDL vizsgára is készítjük tanulóinkat. Széles szakköri kínálattal rendelkezünk a művészetek és a sport terén is. Labdarúgás és kézilabda bázisiskola vagyunk, folyamatos kapcsolatot tartva az országos szövetségekkel. Felkészítjük tehetséges tanulóinkat tanulmányi versenyekre, valamint nagy hangsúlyt fektetünk a felzárkóztatásra, fejlesztésre is. A Boldog Batthyány László Katolikus Általános Iskola a korábbi Kölcsey jogutódjaként jött létre. 2021. szeptember 1-jétől a Szombathelyi Egyházmegye iskolánk fenntartója.

”
Úgy gondolom, hogy a mai társadalomban nagyon nagy szükség van arra, hogy a gyerekek erkölcsi nevelését erősítsük.
”

Mennyire volt meglepő az Önök számára az egyházmegye iskolaátvételi kezdeményezése?

Az első kezdeményezések 2019 év végén kezdődtek, ekkorra az iskola dolgozói és a szülők is tájékoztatást kaptak a tervekről. Ezekon a fórumokon sok kérdésre is választ kaptunk, azonban mindenki várakozással tekintett az előttünk álló időszak elé. 2020 márciusában a világvárvány közbeszólt, így a szülői szavazást nem tudtuk lebonyolítani. Erre 2021 áprilisában került sor, ahol a szülők több mint 70%-a a fenntartóváltás mellett tette le voksát. Úgy gondolom, hogy ezzel bizalmat szavaztak az iskolának és a fenntartónak, amivel igyekszünk a legjobban élni.

A fenntartóváltás egy világnézeti váltást is jelentett. Hogyan tudták a keresztény szellemiséget az elmúlt 1 évben a mindennapok részévé tenni a diákok, pedagógusok számára?

Mindenképpen törekedtünk a fokoza-

tosság elvének betartására, melyben nagy segítségünkre volt Kiss László atya, iskolánk lelkésze, valamint a hitoktatók is. A körmendi Árpád-házi Szent Erzsébet templomban megtartott tanévnyitó ünnepség nagyon jó alapot adott az egész év munkájához. A tanulók már az első tanítási napon megtanulták a tanítás előtti és a tanítás utáni, továbbá az étkezés előtti és utáni imákat is. Igyekeztünk az első tanév során új egyházi ünnepeket is beilleszteni a munkatervünkben. Kiemelten kezeltük az advent és a húsvét témakörét, illetve iskolánk névadójának ünnepét. Nagyon jól sikerült az első közös iskolai szentmise és a lelki nap is. Fontosnak tartom kihangsúlyozni, hogy Laci atya személyisége és segítése nagyon sokat jelentett számunkra. Nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az első tanévünk, mint egyházi iskola így sikerüljön.

Az egyik katolikus iskola igazgatója mondta egy interjúban, hogy nekik nem az életre, hanem az örökéletre kell felkészíteniük a gyerekeket! Ennek megvalósítása másfajta szemléletet, módszert követel a dolgozóktól is. Erre hogyan lehet őket felkészíteni?

Azt gondolom, hogy ebben nagyon sok segítséget kaptunk Kiss László atyától és a hitoktató kollegáktól, akik a hittan órákat tartották, de az iskola számos rendezvényén is szerepet vállaltak. A tanév során egy lelki napot rendeztünk, melyet az iskolalelkész szervezett és a hitoktatók segítségével bonyolított le. A pedagógusok és a hitoktatók jó egységet alkotva, közösen dolgoznak.

Milyen változásokat hozott az elmúlt 1 év az iskola életében?

Az iskola életében rengeteg változás történt azzal, hogy új fenntartója lett. Nagyon hálásak vagyunk, hogy már 2021 nyarán elkezdődtek a munkálatok az iskola

épületében. Megújultak a vizesblokkok, több tanterem is felújításra került. A teljes informatikai eszközpark megújult. A tanulók munkáját új számítógépek, laptopok, tabletek segítik. Az egész tanév során igyekeztünk fejleszteni, valamint a 2022 nyarán elvégzett felújításokkal is sokat szépült mindkét épületünk.

Azonban nemcsak a látható dolgok fontosak. Szerencsésnek mondhatom magam, hisz a tantestület minden tagja szeretett volna továbbra is nálunk dolgozni, így egy összeszokott tanári gárda kezdte meg szeptemberben a munkát. A pedagógusok is mindent megtettek azért, hogy az egyházi szemléletet beiktassák a mindennapjaikba. Azzal is tisztában vagyok, hogy még nagyon az út elején járunk ebben, de úgy gondolom, hogy jól haladunk.

Mi lehet a vonzereje a katolikus iskolának?

Úgy gondolom, hogy a mai társadalomban nagyon nagy szükség van arra, hogy a gyerekek erkölcsi nevelését erősítsük. Fontos feladatunk a közösségbe való beilleszkedésük, a normarendszerük, a gondolkodás- és viselkedésmódjuk alakítása. Mindemelett egy nyugodt, tetszetős iskolai környezet kialakítása.

Ha három kívánsága teljesülne iskolájában, mi lenne az?

Biztos helyzetet jelentő tanulói létszám, évfolyamonként legalább 2 osztály, teljes szakos ellátottsággal rendelkező, ambíciózus tantestület és egy sportszarnok.

Fotók: [www.facebook.com/ Boldog-Batthyány-László-Katolikus-Általános-Iskola](https://www.facebook.com/Boldog-Batthyany-Laszlo-Katolikus-Altalanos-Iskola)

Fotó: Jámbori Tamás

Az intézmény vezetője: Kiskós Kitti

Hogyan emlékszik vissza, miként jutott arra az elhatározásra, hogy pedagógus lesz? És mi tartja a pályán?

Kisgyermekként én is ebbe az iskolába jártam. Már alsó tagozatos koromban határozottan eldöntöttem, hogy tanító szeretnék lenni. Nagyon meghatározó volt számomra akkori tanítóm, aki most már kollégám is. Precíz, következetes munkájára, személyiségére a mai napig emlékszem. Ezért is célirányosan a kőrmendi gimnáziumban leérettségiztem, majd 2009-ben a Berzsényi Dániel Főiskolán szereztem meg tanító diplomámat. Egy éves kitérővel azóta ebben az intézményben dolgozom. A tanító szakom mellé testnevelés műveltségterületet szereztem. A sport mindig is közel állt hozzám. Több mint 20 éve aktívan kézilabdázom, emellett edzősködöm is. Nagyon szeretek a gyerekekkel dolgozni a tanórákon és a szabadidőben is.

Igazgató: Balogh Éva

Szentgotthárdon és a környező településeken integráltan működtek az oktatási intézmények. Közülük a Vörösmarty Gimnázium, a Széchenyi István Általános Iskola, valamint Magyarlak-Csörötnek és Rábagyarmat általános iskolái kerültek egyházi fenntartásba. Névadóként Szent Gotthárdot választották. A szentgotthárdi térségben nem voltak egyházi iskolák, ennek nem volt hagyománya, mondta beszélgetésünk során Balogh Éva igazgató. Érdekesség, hogy a gimnáziumot sem a városban jelen lévő ciszterek indították el, hanem a helyi lakosság összefogásának az eredményeként kezdhette meg működését 1893-ban. A jelenlegi épületben 1895 óta tanulnak a diákok.

A környékünkön még Felsőszölnökön és Apátistvánfalván van általános iskola, de azok szlovén nemzetiségi iskolák. Ezen kívül térségünkben a Magyarlak-Csörötneken és a Rábagyarmaton működik még általános iskola, de azok a mi intézményegységünk részei. Máshol már csak Csákánydoroszlóban és Óriszentpéteren. Gimnázium pedig csak Kőrmenden. Emiatt is fontos szerep hárul ránk, hiszen jelentős az a terület, ahonnan a gyermekeket várjuk.

A képzések közül pl. a gimnáziumban mire helyezték a hangsúlyt, ami miatt vonzó volt az intézmény a szülők, diákok számára, ami értéke az iskolának? Mindenképp a nyelvoktatás. Nálunk már a 1990-es évektől – amikor ez még egyáltalán nem volt annyira fontos és elterjedt, mint napjainkban - emelt nyelvi

képzés zajlott és zajlik. Ez az angol és a német nyelvet érinti. Ezeket – más tantárgyakhoz képest – nagyobb óraszámban, csoportbontásban tanulják a gyerekek. És hatékonyan. Ezt bizonyítja az is, hogy minden évben az érettségizők jelentős része nyelvvizsgálóval hagyja el a gimnáziumot. A tavalyi tanévben a 43 érettségiző 60 nyelvvizsgálóval rendelkezett. Nyilván nem mindenki, de voltak, akiknek kettő-három nyelvvizsga bizonyítványa is volt.

Mennyire lepte meg Önöket a Szombathelyi Egyházmegye iskolaátvételi kezdeményezése?

Én azt gondolom, hogy meglepte az embereket. Engem is. 2019 őszén keresett meg az elképzeléssel Püspök atya. Éppen akkor tett látogatást a plébánián és Bodorkós Imre atyával közösen jöttek át hozzám. Én korainak tartottam. Elsősorban azért mert Imre atya csak pár hónappal korábban került Szentgotthárdra és azt gondoltam, hogy kellene idő, amíg a helyi közösség részévé válik. És ezt követően, talán két év múlva, lehetne erre visszatérni. Ehhez képest már decemberben fórumon ültünk. Persze meglepődünk. Nem csak mi, a tantestület, hanem a szülők is. Hiszen ezzel az addig kialakított szentgotthárdi intézményi struktúrát is meg kellett változtatni. Addig külön működött az 1-4. évfolyamnak és az 5-8. évfolyamnak általános iskola. Most lett két 8 évfolyamos általános iskola és a pedagógusoknak, szülőknek, gyerekeknek választaniuk kellett. Ez nehéz volt mindenkinek, hiszen sok esetben megkedvelt pedagógusoktól, barátoktól, tanítványoktól kellett elválni. Akik maradtak, azok közül is sokan lehettek akik nem meggyőződésből maradtak, hanem a barátok, tanárok miatt. A gimnáziumból egyébként 3 diák ment el azért mert egyházi

iskola lettünk. Azok a szülők, akik az ideai tanévre írták be első osztályba, vagy a gimnáziumi 9. osztályába gyermekeiket részükről már tudatosabb a választás, hiszen tisztábbak a viszonyok.

A fenntartóváltás világnézeti váltással is együtt járt. Ez mennyire ment/megy könnyen?

Nem megy könnyen. Püspök atyának is azt mondtam, hogy ehhez kell 10-15 év. Nem lesz más az iskola attól, hogy lecseréljük a névtáblát, keresztet rakunk a tantermekbe. Mi most a folyamat elején vagyunk. A szemlélet nem változott, ezt nem lehet egy tollvonással elintézni.

Hogyan vezették be a keresztény szemléletet a mindennapokba?

Ami kötelező mindenki számára az a tanév eleji és tanév végi szentmise. Bevezettük a hittanórákat. Az elmúlt tanévben még heti egy tanórai volt, most kettő lesz. Iskolakápolnát is igyekszünk minden intézményben kialakítani. Bevezettük a reggeli és a napzáró imákat. Eddig ez sem volt része az iskolai hétköznapoknak. Aztán itt vannak az ünnepek. Szentgotthárdon a helyi karitászcsoport szervezésében Szent Erzsébet napján a városi iskolák műsort adtak. Mindig más iskola. Erre lehetett készülni. Most viszont több más egyházi ünnepre, vagy a szentek ünnepeire is készülni kellett. Megemlékeztünk Szent Gellérről, Szent Mártonról, Szent Gotthárdról, ünnepeltük pl. tavasszal az édesapákat is, karácsonykor, húsvétkor lelki napokat tartottunk. Ezeknek eddig nem volt nálunk hagyománya. Nagy váltás volt, sokat tanultunk ebből az elmúlt 1 évben. Az biztos, hogy idén jobban megszervezzük, rákészülünk ezekre a programokra. Talán kicsit át is estünk a ló túloldalára, hogy most egyszerre mindent akartunk. Jól esett pl.

Fotók: <https://www.facebook.com/szgotthardaltisk>

az a figyelmes gesztus az atyák részéről az érettségizők felé, hogy ballagáskor áldást kaptak tőlük, Krisztán atya pedig mindenki tarisznyájába tett egy imát. Az írásbelik előtt átjöttek és együtt imádkoztak a diákokkal a sikeres vizsgáért. 20 év múlva mindez természetes lesz, most nem volt az.

Ha mérleget kell vonni az elmúlt 1 évből, hogyan értékelné az elmúlt tanévet?

Nehezebb volt a tanév, de talán csak azért mert tényleg minden új volt. Kevés kolléga volt akinek középiskolás gyermeke egyházi iskolába járt vagy jár. Kapkodtuk a fejünket. Őszintén remélem, hogy jövőre jobb lesz. A gyerekeken hamarabb látszódni fog a változás. Volt olyan külsős óraadó, aki azt mondta, hogy más a légkör, és ezt pozitívan mondta. Ahogy korábban is mondta, vannak olyan gyerekek, akik az épülethez, a barátaikhoz ragaszkodtak, amikor minket választottak. 4-5 év múlva ezt már nem mondhatjuk, akkor már látszódnia kell az egyházi szellemiségnek a diákokon.

A pedagógus kollégáknak hogyan sikerült az új világnézethez, elvárásokhoz alkalmazkodniuk?

A tantestületben megtalálhatók azok a kollégák akik gyakorolják vallásukat, és olyanok is akik nem. Nekünk mindenkire szükségünk van. Én azt gondolom és Püspök atya is azt mondta: ha valaki nem gátolja a hitéletet, nem beszél, tesz ellene, akkor semmi gond. Ez teljesült. Azok a kollégák akik nem vallásosak tiszteletben tartják, hogy most egyházi

iskola vagyunk, részt vesznek az egyházi rendezvényeken. Azt gondolom, hogy Imre atya és Krisztián atya is jól kezelik ezt a helyzetet. Ez sokat számít. Pl. a pedagógusok karácsonyi lelkigyakorlatának megtartására Imre atya egy másik atyát kért fel. Elmondta neki, hogy éppen csak most indult az egyházi iskola, a tantestület tagjai közül is vannak akik nem vallásukat gyakorló emberek. Az atya pedig olyan emberi gondolatokat fogalmazott meg, s mindezt úgy tudta elmondani, hogy senki nem érezte tehernek a lelkigyakorlaton való részvételt. És nem feledkezhetünk meg dr. Takács Gyula atyáról, aki a magyarok iskolában látja el az iskolalelkézési feladatokat. Neki is nagyon hálásak vagyunk a sok segítségért és áldozatos munkáért.

Mivel lenne elégedett a következő években?

Ami tökéletes lenne, ha a magyarok iskolában is mindig meg lenne a működéshez szükséges gyermeklétszám. A falvakban kellene az iskolák. Szeretném, ha a Szent Gotthárdi Általános Iskolában minden évfolyamon lenne két osztály. Örülnék, ha a gimnázium sem küzdené létszámgondokkal, vagy ha lenne elég gyermek akik a szlovén nyelvet tanulják. És remélem a lelki életük is más lesz: kiegyensúlyozottabbak lesznek a gyermekek, a kollégák és másként látják majd a világot.

Mik a jövő céljai? Esetleg amit már korábban is megfogalmaztak, és egyházi keretek között is szeretnének megvalósítani?

A digitális kultúrát szeretnénk előtérbe helyezni. Ez azonban nem az informatikát jelenti. Hanem a pl. a médiatudatosságot. Olyan diákokat szeretnénk az intézményekből elengedni akik tudnak pl. egy prezentációt elkészíteni, nem okoz gondot számukra egy kisfilm elkészítése. Sok minden az okostelefonok világában talán már természetes a gyerekeknek, de hogy amit csinálnak azt tudatosan csinálják, azt meg kell tanítani nekik. És szeretnénk a fakultációk óraszámát emelni a 12. osztályban, hogy akik még a matematikát, fizikát vagy akár informatikát is bevalólják feltudjuk őket készíteni a főiskolai, egyetemi tanulmányokra.

Ha lehetne három kívánsága az iskola számára, akkor mi lenne az?

Az első mindenképp a stabilitás, hogy ne legyen létszámgondjaink, sem a gyerekek, sem a pedagógusok tekintetében. A második, hogy megtudjuk őrizni z értékeinket, hagyományainkat. Még ha új tartalommal is kell ezeket megtölteni. A harmadik pedig, hogy megtudjunk felelni a 21. századi elvárásoknak: tehát legyenek megfelelően felszerelt laborjaink, nyelvi tantermeink, interaktív táblák, stb. Fontos lenne még, hogy megmaradjon a nemzetiségi nyelvoktatás is. Kis hely vagyunk, ahol német és szlovén nemzetiségű emberek is élnek. Szeretném ha természetes lenne, hogy indul szlovén vagy német nemzetiségi csoport.

Az intézmény vezetője: Balogh Éva

Kondorfai vagyok. 1982-ben érettségiztem. Akkor még nagyon meg kellett gondolni, hogy ki hova adja be a továbbtanulási kérelmét mert csak egy helyre lehetett felvételizni. Én nagyon hálás vagyok az általános iskolai fizika tanáromnak Vörös Lászlónak, akit nagyon szerettem. Valószínűleg tudat alatt miatta is kezdett érdekelni a fizika, a matematika. Ez az érdeklődés a középiskolában is megmaradt. És amikor a továbbtanulásról dönteni kellett nem mérnöknek jelentkeztem – ez akkoriban a nők körében még nem volt elterjedt – hanem matematika-fizika szakos tanárnak. Nem bántam meg.

Mi adja a szépség a hivatásának ennyi év elteltével?

A szépségét ma is a gyerekek adják. A gyerekek hálásak. A nyitottság megvan részükről a tanárok felé. Persze mások a mai gyerekek mint mi voltunk egykor, de a társadalom, a világ is más. De az alaptulajdonságok nem változnak: ugyanolyan okosak mint régen voltak.

Több ponton sikerült új adatokkal bővíteni az eddigi ismereteket

Értékelés a jáki templom régészeti feltárásáról

Április vége óta ismét látogatható a jáki templom. Az épületet ugyan még néhány helyen állványok takarják és zajlik nagy erővel a tereprendezés is, de már betérhetünk imádkozni és csodálkozni a román kori templomba. Az elmúlt évek nagyszabású munkálatai során a régészek is nagy lehetőséget kaptak, hogy kutatómunkát folytassanak az épületben illetve a templomdombon. Az eredményekről dr. Pap Ildikó Katalin régésszel, főmúzeológussal, a Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum munkatársával beszélgettünk.

Kezdjük azzal a kérdéssel a beszélgetést, hogy mi volt a régészeti feltárások elsődleges célja a templomon kívül és belül? Voltak esetleg előzetes feltételezések, adatok, amelyek mentén indultak és igazolni vagy cáfolni akartak?

Ha a jáki templomról beszélünk, valamilyenien a Szent György-templomot értjük alatta, pedig a jáki dombon a 13. század óta két templom áll. A Szent Jakab rotunda a falu plébániája, míg az apátsági templom a Ják nemzetség monostora, és a hajdan hozzá délről csatlakozó kolostorépületben bencés szerzetesek éltek és imádkoztak a Jákok lelki üdvéért. A két templom között és a Szent György-templom körül dr. Valter Ilona és P. Hajmási Erika végzett kutatásokat 1990 és 2003 között. Munkájuknak köszönhetően sok értékes adatot tudtunk meg a templomokról és a körülöttük lévő temetőkből megismertünk 931 sírt. A temetkezés legkésőbb a 11. század elején, közepén indult meg a dombon, a mai templom építésénél jóval korábban. Amikor 2019-ben először volt alkalmunk kutatni a Szent György-templom belsejében, akkor találtunk olyan falakat, amelyek egy korábbi egyházi épülethez tartoztak. Mivel 1992-ben a Szent Jakab rotunda alatt is előkerültek egy annál korábbi körtemplom falai, ma már elmondhatjuk, hogy Jáknak az Árpád-kor elején is két temploma volt.

A templomokat mindig a települések kimagasló helyein építették. Ma ez jó irányítúként is szolgál, de gondolom, régen nem – csak – ez volt a funkciója, célja. Miért a magaslatokat keresték már a régi időkben is az emberek temetkezésekhez, szakrális funkciókhoz?

A plébániahálózat kiépítésére a 11-12. század folyamán került sor, követve Szent István rende-

tét, amely előírta, hogy minden tíz falu építsen fel egy templomot. A helyszínek kiválasztásának szakrális szempontjait pontosan nem ismerjük, de az valószínű, hogy a jól megközelíthető, utak mellett vagy azok metszéspontjában, folyók, patakok átkelői közelében lévő, áradástól védett magaslatok közül választották ki a templomépítésre alkalmas helyet. A Dunántúlon, ahol bontott római építőanyagot is felhasználtak, a kőanyag elérhetősége is számíthatott. Ják esetében a mai templomban talált legelső épülethez a környék római villáiból csatári palát és téglákat, de az apátsági templomhoz Savariából is hoztak bazaltot, mészkő- és márvány építőköveket, faragványokat, amelyeket elsősorban az alapozáshoz használtak fel.

Melyek a legkorábbi leletek, amik a templom körüli földterületből előkerültek, és mit árulnak el a domb és környékének használatáról?

A templomdombon az első régészeti korú edénytöredékek a késő rézkorból, a Kr. e. 4-3. évezredből származnak, ebből az időszakból néhány gödröt tudtunk megfigyelni. A magyar történelem időszakából az első biztosan datálható leletek a 11. század elején, közepén kerültek sírba. Most folyik az időközben restaurált tárgyak leírása, leltározása, koruk, és ezáltal a temető kronológiájának pontosítása, az eredmények finomítása. Annyit biztosan tudunk, hogy Ják falu lakói a 11-18. század között a templomok köré, a Ják nemzetség és az utánuk Jákot birtokló nemesi famíliák tagjai és a környék előkelői a templomok belsejébe temetkeztek.

A keresztények kb. mikortól kezdték el használni a dombot, mint szakrális helyet, milyen funkcióval?

Az apátsági templomban megtalált egyes szentélyzáródású, egyhajós kis templom Vas megye legkorábbi ismert egyházi épületeinek egyike. Mivel a templomdomb közepét foglalja el, és a legkorábbi sírok köré rendeződnek, a domb nyugati peremén lévő, a 11. század utolsó harmadára datált első körtemplomnál korábbinak kell lennie. Valószínűsíthetjük, hogy a 11. század első felében, közepén épülhetett fel. Ez az évszázad a keresztény térítés és a pogánylázadások kora. A lakosság egy része a régi vallást követve a pogány rítusú soros temetőkből, míg a keresztény népesség a sorra kiépülő plébániák megszentelt kertjeiben hantolta el halottait. A pogány temetők esetében azok területén kívül, a meglévő temető mellé építették fel a templomot. Így történt Sorokpolányban, Ikerváron, Rábasömjénben, Celldömölkön, Mesteriben, Csepregen és Szombathelyen is. Jákon az apátsági templom belsejében történt kutatás előtt volt okunk azt gondolni, hogy a temető pogányként indult, most azonban, amikor tudjuk, hogy egy ennyire korai templom állt itt, vizsgálnunk kell azt a lehetőséget, hogy egy igen korán kereszténnyé vált közösség temetkezési helyéről lehet szó.

A templomdombon most két szakrális épületet látunk, de tudjuk, hogy a Szent György-templom helyén egykor állt egy másik, kisebb templom. Mit sikerült a régészeti feltárásoknak a legkorábbi templomról kideríteni?

Az első templomot teljesen elbontották, és úgy gondoljuk, hogy anyagát a ma álló épülethez használták fel. A Szent György-templomnál jóval kisebb, az Árpád-kori templomok között közepes méretűnek tekinthető, 13 méter hosszú

épület falaiból az alapok egyes szakaszait találtuk meg, és ezeket is roncsolták a templombelsőben sűrűn egymást vágó későközépkori temetkezések. Ennek ellenére sikerült rekonstruálni az első templom alaprajzát. Megállapítottuk, hogy az először magában álló épületet annak nyugati oldalán téglalap alaprajzú bővítménnyel toldották meg, ami egy vélhetően karzattal ellátott, toronyszerűen kimagasló építmény lehetett. A templom hosszú fennállására utal, hogy északi oldalát – vélhetően statikai okok miatt – újjá is építették. Alapfalai bontott római téglából és csatári palából voltak, felmenő fala pedig legvalószínűbben téglala lehetett. A mai főhajó keleti felén, az első templom szentélye környékén találtunk apró falfestmény-maradványokat, de sajnos töredékességük miatt nem tudunk következtetni arra, hogy díszítő-, vagy figurális festés részei voltak-e. Írott források híján azt sem tudhatjuk, hogy a templomot melyik szent tiszteletére emelték. Elbontása a Szent György-templom építésének menetéhez igazodóan, a 13. század első felében történt, a magasodó falak között, amíg lehetett, használatban tartották a kis templomot.

Sarkadi Mártonnal korábban beszélünk arról, hogy a Szent György-templom építésének menetét a mostani kutatásokkal sikerült egészen jól meghatározni. Mekkora minőségi lépést jelentett a település, a környék életében, hogy a korábbi kisebb templom helyett egy kőből készült, hatalmas épületet emeltetett a Ják nemzetség?

A település lakóinak az új templomba nem volt bejárásuk, számukra az 1256-ban felszentelt apátsági templom építése után megújított Szent Jakab rotunda szolgált plébániaként. A 11-12. században a vagyonos és feltörekvő nemzetségek sorra alapították monostoraikat. A több ágból álló Ják nemzetséghez két alapítás is fűződik; elsőként Pornóapátiban Antiochiai Szent Margit tiszteletére építettek monostort. Miután ez a ciszterciek birtokába jutott, a nemzetség akkori feje, a később „Nagy”, tehát az idősebbik, „Öreg” néven említett Márton idejében került sor a ma Jákon álló templom emelésére. A nemzetségi monostor a család nagyságát hirdette, összetartozásának jelképe és a család temetkezési helye is volt. A méreteiben is impozáns kőépület emelése nagy vállalás lehetett a Ják nemzetség, és óriási munka a 13. századi falu lakói számára, hiszen okkal gondolhatjuk, hogy az építőmesterek irányítása alatt Ják falu lakói is aktívan részt vettek a feladatban. Az építkezés anyagi terheit a Ják nemzetség férfi tagjai által viselt, a királyok által

adományozott báni és ispáni tisztségek jövedelmeiből teremthették elő.

A feltárások – számomra – izgalmas része volt, amikor arról adhattunk hírt, hogy a déli torony alatt sírokat találtak, benne egy férfi és egy nő földi maradványaival, akik közül a férfi – vélhetően – az építető maga. Az eddig lefolytatott vizsgálatok igazolták-e ezt a sejtésüket?

A déli toronyaljban több téglából falazott sírépítményt találtunk, melyek egyikét egyszerre építették meg a templommal. Ezt onnan tudjuk, hogy a déli főfal alapjának egy része lefedi a sírhely déli falát. Ebben az igényesen kialakított, súlyos kőlapokkal fedett sírban egy magas termetű, ötvenes évei végén elhunyt férfi feküdt. Róla feltételezzük, hogy a templomalapító Jáki Nagy Márton lehet, aki a korszakban nem szokatlan módon már az építkezés kezdetekor kialakíttatta sírhelyét. Mivel Árpád-kori viszonylatban hosszú és tartalmas életet élt, csaknem negyven évvel később helyezték végső nyugalomra. A két kisméretű arany karikával díszített fejkendőben eltemetett hölgy sírja részben az alapítónak tulajdonított sírépítmény alatt helyezkedett el, őt tehát még a 13. század eleje előtt temették el. Körülöttük még egy tucat 11-12. századi temetkezést találtunk. Az ezekben nyugvó halottakról azt feltételezzük, hogy a Ják nemzetség tagjai lehetnek, akik már a 11-12. században is ide, az első templom nyugati bővítménye mellé temetkeztek. Jelenleg a déli toronyban feltárt összes 11-13. századi csontváz genetikai vizsgálata folyik, aminek eredményeképp remélhetőleg megtudjuk, hogy az itt eltemetettek egymással rokonságban álltak-e.

Egy másik érdekes lelet volt az az apáti viselet, amely a főhajóból került elő. Mit lehet erről a viseletről tudni?

A főhajó keleti, szentély előtti részén feltárt bolygatott sírok egyikében ritka leletre bukkantunk. A 15. század végén bársonybrokátból készült, gránátalma mintás, aranyfonállal gazdagon átszőtt, eredetileg vörös színű miseruha hátoldalának hímzett keresztjén valószínűleg püspökszentek ábrázolásai vannak. Viselője az egyik 16-17. századi jáki apát lehetett, akit egyházi személyként szokatlan módon nem a szentélybe, hanem a legelőkelőbb világiak közé, a főhajó szentély előtti részére temettek. A drága anyagból készült, önmagában is különleges szépségű öltözetről restaurálásának elkészülése után kaphatunk teljesebb képet. Ekkor remélhetőleg meghatározható lesz, mely szentek ábrázolásait hímez-

ték a keresztre, és melyik jeles alkalomra készült a viselet.

Ha értékelni kell az elmúlt években itt lefolytatott régészeti feltárásokat, azok eredményeit, mivel elégedett? Miben sikerült megerősíteni, cáfolni az eddigi kutatások eredményeit?

A most lezárult kutatás – melyet tanácsaival dr. Valter Ilona és P. Hajmási Erika is segített – szerves folytatása az első tervásatásnak. Az általunk feltett kérdések a korábbi eredményekre épültek. Több ponton sikerült új adatokkal bővíteni az eddigi ismereteket. Találtunk új falszakaszokat az apátsági templomhoz délről csatlakozó kolostorhoz, ezáltal pontosítottuk annak alaprajzát. A Felnay-kaputól északra korábban megtalált 16-17. századi kaputorony újabb részleteit, és az előtte futó vízesárkot is megkutattuk. A feltárt temetkezések száma is megnőtt, jelenleg a temetőből 1377 sírt ismerünk. Az új adatok függvényében részben módosult a templomdomb összképe, hiszen a két kora Árpád-kori templom közül az egyik most, a templombelsőben folytatott feltárások eredményeképp lett ismert. Azonban még csak a feltárások zárultak le, a kutatási dokumentációk készültek, készülnek el. Jelenleg is dolgozunk a jáki templomok, temető, a Ják nemzetség és Ják település történetét és jelentőségét bemutató kiállítás forgatókönyvén, valamint szakmai kötelességünk az eredmények közérthető és tudományos publikálása is. Elégedettek akkor lehetünk, ha megnyílik és a nagyközönség tetszését elnyeri az új kiállítás, és kézbe vehetjük az eredmények írott összefoglalóját tartalmazó kötetet.

Önnek mi volt a legjelentősebb lelet, amely felszínre került, esetleg eredmény, amit a régészeti munkának köszönhetően elértek?

Számomra hatalmas megtiszteltetés, hogy részese lehettem a templom megújulásának és közelről láthattam az épületen, falakon munkálkodó szakemberek munkáját. A templom története az építészeti, művészettörténeti és restaurátori kutatások eredményeképp lesz kerek egész, amihez mindenki a saját tudományával járul hozzá. A régészet jellegénél fogva a szemmel nem látható, föld alatti részletek vizsgálatára alkalmas, ezért mi a Szent György-templom építésére is kiható előzményeit, a templomdomb korai történetét tudjuk hozzátenni az összképhez.

Vasárnapi gondolatok

2022.09.04. – ÉVKÖZI 23. VASÁRNAP
BÖLCS 9, 13-19.

Melyik ember képes fölismerni Isten akaratát, és ki tudja elgondolni, mit kíván az Úr? Hisz a halandók gondolatai bizonytalanok, és terveink ingatagok. Mert a romlandó test gátolja a lelket, és a földi sátor ránehezedik a sokat tűnődő elmére.

Csak nagy nehezen derítjük ki, ami a földön van, és üggyel-bajjal értjük meg, ami kézenfekvő. Hát akkor az égi dolgokat ki tudná kifürkészni? Ki ismerte föl valaha is akaratodat, ha te nem adtál neki bölcsességet, és nem küldted el neki a magasból szent lelket? Csak így lettek simává a földön lakók útjai, s így tanulták meg az emberek, ami kedves a szemedben. Csak a bölcsesség által menekültek meg.

ISTEN GONDOLATAI MENTÉN

Itt a földön még homályosan látunk.

Sokszor megtapasztaljuk, hogy az Isten gondolatai nem a mi gondolataink. Emberi módon gondolkodunk, mint ahogy Péter tette, amikor Jézus a szenvedéséről beszélt neki.

Azonban arra vagyunk meghívva, hogy a Szentlélek segítségével úgy gondolkodjunk, szóljunk és cselekedjünk, ahogy Jézus élénk élte. Ha még sok mindent nem is értünk, szívünk egyszerűségében és tisztaságában rá kell hagyatkoznunk a gondviselő Isten szeretetére és akaratára. Ő egy olyan Isten, akinek gondja van mindnyájunkra, és üdvözíteni akar mindenkit. A Szentlélek segítségével járjunk Isten kedvében itt a földön, hogy vele lehessünk majd egy örökkévalóságon át a mennyben!

2022.09.11. – ÉVKÖZI 24. VASÁRNAP
1 TIM 1, 12-17.

Szeretett Fiam!

Hálát adok Urunknak, Jézus Krisztusnak, aki erőt adott nekem, megbízhatónak tartott és meghívott a szolgálatára – engem, aki azelőtt káromoltam s üldöztem őt, és erőszakos ember voltam. De megkönyörült rajtam, mivel hitetlenségemben tudatlanul cselekedtem. Sőt valósággal elárastott az Úr kegyelme a Krisztus Jézusban való hittel és az iránta való szeretettel.

Igaz beszéd ez, és teljes hitelt érdemel: Krisztus Jézus azért jött a világba, hogy üdvözítse a bűnösöket, s közöttük az első én vagyok. De éppen azért nyertem irgalmat, hogy Jézus Krisztus elsőként rajtam mutassa meg végtelen türelmét,

példaképpül azoknak, akik a jövőben hisznek majd benne, és így eljutnak az örök életre.

Az örökkévalóság királyának, a halhatatlan és láthatatlan, egyedül való Istennek tisztelet és dicsőség mindörökkön-örökké! Ámen.

HOGYAN TALÁLKOZHATOK ISTEN IRGALMÁVAL?

Végre egy olyan ember, aki nem mentegti magát és nem másban keresi a hibát. Pál apostol, minden megtérő példaképe, szembenéz saját életével és alázatosan megvallja bűnösségét. Ez az őszinte önismeret segíti abban, hogy találkozzon Isten végtelen irgalmával és türelmével, ami szüntelen gyógyulást, megújulást, apostoli lendületet hoz az életében. Én is beteg vagyok. Szükségem van Jézusra, az orvosra. Minden nap őszintén meg kell vallanom, hogy vétkeztem gondolat, szóval, cselekedettel és mulasztással. Ez a töredelmes bánat vezet el a gyógyulásra és arra, hogy Pál apostollal együtt hálás legyek Isten irgalmáért és türelméért, és ennek a továbbadója tudjak lenni. Legyek mindig irgalmas, mert velem is irgalmasok voltak és sokszor, sok tartozásomat elengedték már!

2022.09.18. – ÉVKÖZI 25. VASÁRNAP
LK 16, 1-13.

Abban az időben Jézus ezt a példabeszédet mondta tanítványainak:

Egy gazdag ember előtt bevádolták intézőjét, hogy eltékozolja ura vagyonát. Erre ő magához hívatta és így szólt hozzá: Mit hallok rólad? Adj számot gazdálkodásodról, mert nem maradhatsz tovább intézőm.

Az intéző így gondolkodott magában:

Mitévő legyek, ha Uram elveszi tőlem az intézőséget? Kapálni nem tudok, koldulni szégyellek. Tudom már, mit teszek, hogy befogadjanak az emberek házukba, ha gazdám elmozdít az intézőségéből.« Egyenként magához hívatta tehát urának adósa- it. Megkérdezte az elsőt: Mennyivel tartozol uramnak? Azt felelte: Száz korsó olajjal. Erre azt mondta neki: Vedd elő adósleveledet, ül le hamar, és írd ötvenet. Aztán megkérdezett egy másikat: Te mennyivel tartozol? Száz véka búzával – hangzott a válasz. Fogd adósleveledet – mondta neki –, és írd nyolcvan.

Az úr dicsérte a hűtlen intézőt, hogy okosan járt el. Bizony, a világ fiai a maguk módján okosabbak a világosság fiainál. Mondom tehát nektek: Szerezetek magatoknak barátokat a hamis mammonból,

hogy amikor meghaltok, befogadjanak titeket az örök hajlékokba.

Aki a kicsiben hű, az a nagyban is hű. Aki pedig hűtlen a kicsiben, az a nagyban is hűtlen. Ha tehát a hamis mammonban nem voltatok hűségesek, ki bízza rátok az igazi értéket? És ha a máséban nem voltatok hűek, ki adja oda nektek a tiéteket?

Egy szolga sem szolgálhat két úrnak.

Mert vagy az egyiket gyűlöli, és a másikat szereti, vagy: ragaszkodik az egyikhez, és a másikat megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak.

A FÖLDÖN JÁRVA AZ ÉGI HIVATÁS JUTALMÁÉRT

Jézus példabeszéde nem az intéző hűtlenségét állítja elénk, mint követendő példát. Hiszen az evangélium végén arra hív, hogy a kicsiben, a mindennapiban is legyünk hűek. Ellenben az intéző talpraesettsége, okossága, lélekjelenléte lehet példa számunkra. Nem ijed meg a szorongatott helyzetben, nem esik kétségbe, hanem talál egy megoldást, amivel túlélheti a helyzetet.

A hívó embernek, az imádság mellett két lábbal a földön kell járnia és azokban a dolgokban is helyt kell állnia, amit a mindennapi élet hoz. Az evangélium szellemével kell megszentelnie a földi valóságot. A földi javak és földi kapcsolatok eszközök és lehetőségek, amelyekkel üdvösségünket, örök életünket munkálhatjuk. Hálás szívvel, józanul, mértékletesen, a másik emberre mindig nyitott szívvel és tisztelettel járjuk földi zarándokutunkat az égi hivatásunk tudatában.

2022.09.25. – ÉVKÖZI 26. VASÁRNAP
LK 16, 19-31.

Abban az időben:

Jézus a következő példabeszédet mondta: Volt egy gazdag ember. Biborba és patyolatba öltözködött, és mindennap dúsan lakmározott. Volt egy Lázár nevű koldus is, ez ott feküdt a kapuja előtt, tele fekélyel. Szívesen jóllakott volna az ételmaradékból, ami a gazdag ember asztaláról lehullott, de abból sem adtak neki. Csak a kutyák jöttek, és nyalogatták a sebeit.

Meghalt a koldus, és az angyalok Ábrahám kebelére vitték. A gazdag is meghalt, és eltemették. A pokolban, amikor nagy kínjai közt feltekintett, meglátta messziről Ábrahámot és a keblén Lázárt.

Felkiáltott: Atyám, Ábrahám! Könyörülj rajtam! Küldd el Lázárt, hogy ujjá hegyét

vízbe mártva hűsítse nyelvemet. Iszonyúan gyötrődöm ezekben a lángokban.

Fiam – felelte Ábrahám –, emlékezzél rá, hogy milyen jó dolgod volt életedben, Lázárnak meg mennyi jutott a rosszból. Most ő itt vigasztalódik, te pedig odaát gyötrődöl.

Azonfelül köztünk és köztetek nagy szakadék tátong, hogy aki innét át akarna menni hozzátok, ne tudjon, se onnét ne tudjon hozzánk átjönni senki.

Akkor arra kérlek, atyám – kiáltotta újra –, küldd el őt atyai házukba, ahol még őt testvérem él. Tegyen bizonyosságot előttük, nehogy ők is ide jussanak a gyötrelmek helyére.

Ábrahám ezt felelte: Van Mózesük és vannak prófétáik. Azokra hallgassanak. Ám az erősködött: Nem teszik, atyám, Ábrahám! De ha valaki, a halottak közül elmenne hozzájuk, bűnbánatot tartanának. Ő azonban így felelt: Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, még ha a halottak közül támad is fel valaki, annak sem hisznek.

GAZDAGSÁGRÓL, SZEGÉNYSÉGRŐL...

Ha valaki gazdag, az önmagában nem rossz és nem hátrány az üdvösség szempontjából. Viszont ébernek kell lenni, hogy a sok pénz és a mindenhatóság tudata ne hogy becsapjon, és ennek következményeként az ember elfeledkezzen Istenről. A példabeszédben a gazdag azért jut a kínok közé, mert nem volt a szívében szeretet. Éveken át közömbösen nézte a nyomorúságos Lázárt, segíthetett volna számtalanszor, de nem tette. Mindenünk meglehet, de ha szeretet nincs bennünk, nagyon szegények vagyunk.

Míg a gazdagnak nincs neve a példabeszédben, a szegény nevét tudjuk, Lázárnak hívták. Ezzel jelzi az evangélista, hogy a szegények és kicsinyek Jézus Krisztus evangéliumának megkülönböztetett címzettjei és Isten szívének a közepében vannak. Viszont megjegyzendő itt is, attól, hogy valaki szegény még nem fog alanyi jogon üdvözülni. Az a szegény boldog, aki minden nélkülözés, szükség

ellenére bízik Isten szeretetében, aki gondoskodik, valamint rátalál arra a kincse-re – Isten országára – már itt a földön, amiért érdemes mindent elhagyni.

Óra Krisztián atya

Országos Ultreya Szombathelyen

Szeptember 24-én országos ultreyát rendeznek Szombathelyen a Székesegyházban. Terveink szerint egyházmegyénk Youtube csatornáján is követni lehet az eseményeket. Miért fontos ez a találkozó a cursillo tagjai számára, milyen programokkal várják a résztvevőket, hogyan segíti a mozgalom közelebb Krisztushoz az embereket, erről is beszélgettünk Tokorcsi Katalinnal, a Szombathelyi Egyházmegye Szent Márton Cursillo Titkárság vezetőjével.

Aki esetleg nem tudja, mi az az ultreya, miért fontos ez a cursillo mozgalomban, annak kérem, hogy pár szóval mondja el!

Az ultreya latin eredetű szó, amellyel az egymással haladó régi zarándokok biztatták egymást a gyalogosan megtett, lelkileg felemelő, de egyben fizikailag fárasztó zarándokutak során: „Ultreya, ultreya!”, vagyis „Előre, tovább!” Úgy gondolom, hogy ránk, cursillistákra kifejezetten illik a földi zarándok, életünkre pedig a zarándoklat képe. Amikor elvégezzük a cursillo három napját, azt ünnepként éljük meg, és mindannyiunkban intenzíven lobog a Szentlélek tüze. De ezt a tüzet később, a szürke hétköznapi taposómalmába visszalépve táplálni kell mind magunkban, mind egymásban ahhoz, hogy a láng, a lelkesedés ne lobbanjon el, ne hamvadjon önmagába. A cursillisták számára az örök negyedik nap jegyében éppen erre a szükséges erőmerítésre szolgál az ultreya, vagyis a csoporttalálkozó, a cursillisták találkozója. Az ultreyák, vagyis a találkozók alkalmával újra átélhetővé válik a cursillo alapélménye, lehetőség nyílik tanítások, tanúságtételek meghallgatására, ezek

alapján eszmecserékre, beszélgetésekre, baráti kapcsolatok kialakulására. Az ultreya szó jelentése tehát mit sem változott az idővel: biztat a lelki életben való továbbhaladásra, de nem a magány útján, hanem ellenkezőleg, közösségben.

Találkozókat a helyi, regionális közösségek is tartanak, ám ez most egy országos ultreya lesz. Mennyivel jár ez több szervezéssel, előkészülettel, feladattal? Egyáltalán ennek a szervezése hogyan történik?

Az országos ultreyák célja, hogy a szűkebb-tágabb közösségeinken is kitekintve az ország minden pontjáról, sőt határainkon túlról érkező cursillista testvéreinkkel is – legalább egy nap erejéig is – fizikailag megmutatkozzon az a szeretetközösség, amely minden cursillistát egyébként is összeköt egymással. Már önmagában arra tekintettel, hogy egy országos ultreya alkalmával a szervező titkárság – idén egyházmegyénk Szent Márton Titkársága – akár több száz cursillistát lát vendégül, átgondolt szervezést igényel. Az előkészületek esetünkben is már tavasszal megkezdődtek, igazi csapatmunka mellett. A helyszínnek átgondolása, bizto-

sítása, a programterv, a meghívó plakát elkészíttetése és eljuttatása országosan a cursillos hívekhez, a tanítókkal, tanúságtévőkkel egyeztetés, a szükséges anyagi eszközök átgondolása, hozzá a pénzügyi források rendelése, majd ezek beszerzése nélkülözhetetlen lépések, csak hogy a legfőbb pontokat említsük. A titkárság tagjai részéről is kíván mindez – természetesen örömteli – áldozatot a mindennapi munkahelyi munkavégzés mellett, valamint arra tekintettel, hogy mindannyian az egyházmegye más-más szegletében élünk. Most már a szervezés finisében vagyunk, természetesen izgalommal telve, de a Szentlélekben bízva, hogy általa minden zökkenőmentesen tud a maga útján haladni.

Mi lesz a program?

Az ultreya reggele, kora délelőttje szükséges adminisztrációval, vagyis a megérkezők regisztrációjával fog kezdődni. 10 órától Juhos Ferenc SVD verbita atya, a szombathelyi egyházmegyei cursillo lelkivezetője tanítását halljuk majd, ezt követően pedig Kirner Antal Zoltán atya papi tanúságtétele következik. Ezután hallgatjuk meg a világi tanúságtételeket – egy, a harmincas éveie elején járó, aktív fiatal cursillistától kezdve egészen egy házaspár tanúságtételéig. Fél 12-től a Székesegyházban szentmisén veszünk részt, amelynek celebránsa Dr. Székely János megyéspüspök úr lesz. 13 órától hirdettük meg az ebédet, több turnusban, mivel az étkező korlátozott létszámban tudja a híveket fogadni. Az ebédre még várakozók, illetve az ebédet már elfogyasztott testvérek kiscsoportos foglalkozások keretében tudnak egymással beszélgetni, gondolatokat cserélni. Amikor már mindenki jóllakott, további lelki táplálékként szentségimádáson veszünk részt – tervezetten 15 órától –, majd a záróimával veszünk búcsút egymástól. Lelkiekben gazdag napnak nézünk elébe.

Jelentkezni a programra már nem lehet, de egy-egy cursillos hétvégére igen. Mindannyian keressük az életünkben a lehetőséget, hogy Krisztushoz minél közelebb kerüljünk. Hogyan segíti ezt a cursillo?

Az őszi folyamán – Istennek hála – férfi és női cursillo tartására is sor kerül Zalaegerszeg-Botfán. Az urak 2022. október 20-23. között vehetnek részt a lelkigyakorlaton Lipóczki Tamás rektor vezetése mellett, a lelkivezető Kovács József gellénházi plébános atya lesz. A hölgyek cursilloja 2022. november 24-27. között lesz, Illésné Nagy Ildikó rektorsága és Kovács József gellénházi plébános atya lelkivezetése mellett. Nagyon biztatjuk a cursillos testvéreket az apostolkodásra. Ezek a lelki hétvégék azért fontosak – a hitüket nem megélt testvéreink számára is! –, mert a résztvevő a lelkigyakorlat hétvégéjén másokkal találkozást tud megélni: önmagával, Krisztussal és másokkal. Ez pedig alapot ad egy igazi, Krisztusban fakadó, minőségében is tartalmas élet megéléséhez.

Miben más ez a lelkiségi mozgalom, mint Egyházunk egyéb lelkiségi csoportjai?

Minden lelkiségi mozgalom célja a Krisztushoz minél közelebb vivő utak megtalálása. Hogy mindezek között is miben más a cursillo? E tekintetben az Ideas Fundamentales, vagyis a Cursillo Alapeszméje gondolataihoz tudok visszanyúlni, mely szerint a cursillo az „örömteli hirdetése annak, hogy milyen kereszténynek lenni”. Különösen örömteli mindez annak fényében, hogy ezt az örömhírt a barátommal, majd a barátom barátjával (és így tovább...) tudom megosztani, amikor apostolkodom, és elhívom a testvéreimet a cursillora. A cursilloban ugyanis a barátság – akár már meglévő, akár most kialakuló kapocs –, mint mély emberi kapcsolat, alapja a kereszténység közösségi megélésének. A cursillosok így válnak igazi testvéreivé egymásnak, amely kapcsolatot aztán ápolnak közösségekhez, kiscsoportokhoz csatlakozással, most pedig aktuálisan az ultreya által is. Mindezzel a cursillo – miként az Alapeszmék rámutat – sajátos módszerét adja az evangelizációnak, ami alapvető küldetésünk.

Nyugdíjasok zárandoklata Szombathelyen

A Szombathelyi Egyházmegye mindenkit szeretettel hív

2022. szeptember 18-án (vasárnap) 15 órára a szombathelyi Székesegyházban tartandó nyugdíjas zárandoklatra

Program:

15.00 Dr. Márfi Gyula érsek atya elmélkedése

15.45 Választható programok

16. 30 Püspöki szentmise

Kérjük, részvételi szándékát szeptember 8-ig jelezze a pasztoralis@martinus.hu címen, vagy a 94/312-056-os telefonszámon!

Istenről és a világról - teológiai ismeretek közérthetően

A Szombathelyi Egyházmegye kétéves előadásorozatot indít 2022 őszétől. Az előadások egymást követő estéken Zalaegerszegen és Szombathelyen is megvalósulnak.

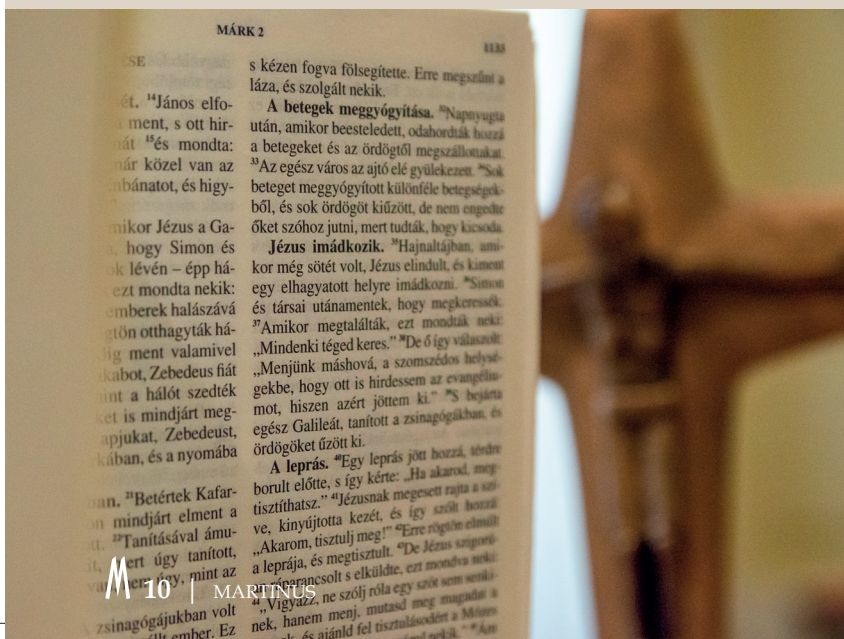
Helyszín:

**Szombathely: Martineum Felnőttképző Akadémia
Zalaegerszeg: Mindszenty-iskola**

Első előadás:

**2022. szeptember 19. 18.00 Zalaegerszeg
szeptember 20. 18.00 Szombathely**

**Előadó: Dr. Székely János megyéspüspök
Téma: Bibliikum**

Énekszóval dicsérni Istent Kántortalálkozót tarottak Szombathelyen

A nyári szünetet kihasználva újra találkozóra, tapasztalatcserére, tanulásra gyűltek össze egyházmegyénk és távolabbi egyházmegyék kántorai Szombathelyen augusztus 12-én. A Martineum Felnőttképző Akadémia adott otthont a szakmai napnak, amelynek főelőadója idén Medgyesy S. Norbert habilitált egyetemi docens, a PPKE BTK Történelemelméleti Tanszék és a Boldog Özséb Színtársulat vezetője, az LFZE Népzene Tanszék tanára, a Régi Magyar Drámatörténeti Kutatócsoport tagja volt. Vele készítettünk interjút a kántori feladatokról, jövőképről, a templomi éneklés fontosságáról. Az interjú hosszabb változatát egyházmegyénk honlapján olvashatják.

Székely János megyéspüspök atya a kántortalálkozón azt mondta, hogy a kántori szolgálat egy apostoli munka. Oszttja ezt a véleményt?

Igen, osztom Székely János püspök új véleményét. Mert a jó kántori munka a gregorián dallamú liturgikus énekeken és a több versszakkal végig énekelt népénekeken keresztül tartalmat közvetít, az oltárnál zajló misztériumba, eseménybe kapcsol be minket, az angyalokkal együtt énekel.

Meglátása szerint a 21. században mi a kántorok feladata?

Képezze magát a liturgikus énekek és a klasszikus népénekek tartalmának megértésében, és ezt adja át közösségének. Érezze sajátjának a szolgálati helye hagyományait és megfelelően értékes szövegű és dallamú énekekkel bővíse azt.

A találkozó felmerült, hogy több plébánián nincs kántor. Hogyan lehetne visszaszoktatni az embereket az éneklésre, vagy éppen a népénekek megtanulására?

Egy mindenkinek kiosztott, a mise vagy más szertartás összes énekét tartalmazó éneklap vagy szövegkivetítő és a mise előtti 5 percben megtartott énekpróba so-

kat segít a résztvevőknek, hogy értően és szívesen kapcsolódjanak be a liturgiába.

Korábban miért volt fontos a kántor szolgálata a helyi egyházközségben?

A 16. század végétől a kisiskolákat az iskolamesterek, az 1948-as államosításig a kántortanítók vezették. Munkájuk fő tanulsága: a mindennapos oktatás keretében gyakorolták a diákokkal a következő vasár- és ünnepnap énekeit. A diákok az énekeken keresztül megismerték a katolikus hit és az adott ünnep lényegét, és egyúttal egy liturgikus gyökerű szöveg- és zenekultúrát kaptak.

A szakmai napon egy olyan gyűjteményt adott a kántorok kezébe, amelyből Vas és Zala megyei népénekgyűjtések énekelhetők az egyházi évre rendezve. Ezt úgy kell elképzelnünk, hogy a falvaknak megvoltak a maguk sajátos szövegei, esetleg dallamai, ami szerint énekeltek a templomban vagy egyéb egyházi ünnepekkor?

Igen! A népének a népdal testvére. A Zenetudományi Intézet Népzenei Archivumában jelenleg negyvenezer (!) népénekvétel található. Minden kistájnak, benne az egyes közösségeknek megvolt a saját szöveg- és dallamvariánsa vagy máshol nem ismert éneke. A népénekváltozat a saját arculat, a helyi karakter fő letéteményese.

Számomra megdöbbentő a változosság: itt nem csak énekekről van pusztán szó, hanem egy-egy ének adott liturgikus ünnephez kapcsolódva pl. dramatizált játékként is előadható.

Egyes népénekek szövegében a bibliai történet szereplői egyes szám első személyben szólalnak meg. Tehát a dramatikus népének párbeszéd formában, szemléletesen is előadható. Többek közt a Csordapásztorok (H 20; EE 41-42) ének egy könnyen tanítható betlehemes játékként is funkcionál.

Miért volt/vagy ma is fontos egy-egy népének a helyi közösség számára és miért lenne fontos, hogy ezeket ma is őrizzük, énekeljük?

Fenntartja a hitet, tanít, lelkiséget és identitást ad a helyi közösségnek. Erőt adó kötődést ébreszt a családi fészekhez, szülőkhöz, nagyszülőkhöz és búcsújáró hely(ek)hez.

Napjainkban a misék mellett hol lehet(-ne) a népénekeket használni?

A húsvéti, a búzaszentelő és más helyi fogadalmi körmenetekben, betlehemes játékok részeként, iskolai ünnepeken, zarándoklatokon, temetésekben. Sőt, a passió elneklése is népéneknek tekinthető!

Öntől hallottam pár éve az előénekesek kifejezést, amire ma még Perenyében van példa. Mi az ő szolgálatuk jelentősége?

Az előénekes egy hiteles személy, énekhangja és kiállása bátor, kalendáriumi ismeretei alaposak és a helyi változatokból álló énekrepertoárja bőséges. Fő területe a búcsújárás máriás lelkületének megadása a népének által; a halottvirrasztó, mint az örök élet lelkigyakorlatának vezetése; a misék előtti és utáni közös éneklés, imádkozás és a népvesperás irányítása; a nagyheti Jézus-virrasztás, a húsvétvasárnap hajnali Jézus-keresés (Kunszigeten és Dejtáron még élő szokás), valamint – főként Palócföldön – a Mária menyegzője és a Mária temetése paraliturgikus áhítat irányítása. Személye a kántorhiány egyik megoldása lehet: ha a strófikus népének mellé a liturgikus énekeket is megtanulja, akár egy mise és egy temetés zenei szolgálatát is elláthatja.

Templomkert- és szobormegáldás Karakóban

Sikeres pályázatoknak köszönhetően az elmúlt 2 évben felújították Karakóban a temető kerítését, a sírok között térkövezett utakat építettek, felújították a templomkertben álló Mária-szobrot és új fákat ültettek, parkosították a területet. A hívek adományából márványból faragott Mária-szobrot állítottak

Fekete Szabolcs Benedek segédpüspök 2022. augusztus 15-én áldotta meg a kertet és a szobrot.

Kápolnamegáldás Váton

Az elmúlt időszakban, pályázati forrásoknak is köszönhetően, sor került az épület külső rendbetételére, ami magában foglalta a tetőszerkezet cseréjét, a torony bádorgozását, új kereszt felhelyezését, a homlokzat felújítását, a lábázati vízszigetelési munkálatok elvégzését.

Dr. Székely János megyéspüspök 2022. augusztus 20-án áldotta meg a kápolnát.

Katekumenátus képzés októbertől Szombathelyen

Szentségek vételére felkészítés indul felnőttek számára 2022. október 5-én szerdán 18.00 órai kezdettel a szombathelyi Ferences Plébánián. Várunk mindenkit Szombathelyről és környékéről, aki szeretne szentségekben részesülni, vagy csak egyszerűen felnőtt fejjel újra végiggondolni hitünk tanítását.

Jelentkezni vagy érdeklődni lehet a Ferences Plébánián (94/311-689) vagy Kerca Asztrik atyánál (20/970 96 14) vagy Míra nővérnél (20/237 54 83).

Martinus
www.martinus.hu
a Szombathelyi Egyházmegye havilapja

Főszerkesztő: Molnár Péter • **Szerkesztők:** Déri Péter, Fábíán Tamás, H. Pezenhófer Brigitta, Dr. Kürnyek Róbert, Molnár Péter, Nagy Dóra, Pálinger Réka, Rónainé Magyar Krisztina
Kiadó: Martinus Könyv-és Folyóirat Kiadó (9700 Szombathely, Berzsényi Dániel tér 3.)
Telefon: 94/513-191 • **E-mail:** info@martinuskiado.hu • **Internet:** www.martinuskiado.hu
Felelős kiadó: Dr. Perger Gyula
Nyomdai kivitelezés: Yeloprint Kft. • **ISSN 2060-145X**
Az újságban megtalálható cikkek a forrás megjelölésével szabadon felhasználhatók.